

การจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย
สู่การยกระดับผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช*
CULTURAL SERVICE MANAGEMENT FOR TRADITIONAL AND CONTEMPORARY
SHADOW PUPPET SHOWS TO ENHANCE THE LEVEL OF SHADOW PUPPET
ENTREPRENEURS IN NAKHON SI THAMMARAT

ญาดา จุลเสวก*, วีรวัฒน์ ช่างสาน, พงศธร ศรีไย, สูดาวรรณ มีบัว

Yada Chula-saevok, Theerawat Changsan, Phongsathon Seyai, Sudawan Meebua

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

*Corresponding author E-mail: yada_chu@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย 2) พัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) สร้างผู้ประกอบการการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยสู่การยกระดับรายได้ชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พัฒนารูปแบบการแสดง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า การแสดงหนังตะลุงแบ่งออกเป็น 2 ยุค ได้แก่ หนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย โดยการพัฒนาการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย มีการพัฒนาขั้นตอนในการแสดง องค์ประกอบของการแสดง และรูปแบบการบริหารจัดการ ได้แก่ 1. มีกระบวนการนำเสนอ 10 ขั้นตอน โดยปรับเวลาและสัดส่วนในการนำเสนอให้เหลือ 60 นาที เพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบการรับงานบริการการแสดง "หนังตะลุงแก่นไ้ไข่วัดเจดีย์" 2. เนื่องจากคนที่มาแก่นไ้ไข่วัดเจดีย์ไ้ไข่วัดเจดีย์ไ้ไข่วัดเจดีย์ไ้ไข่วัดเจดีย์ในช่วงกลางวันของทุกวัน เวลา 08.00-17.30 น. ทำให้การแสดงหนังตะลุงไม่สามารถเล่นงาบนผ้าขาวได้ จึงได้มีการจัดแสดงหนังตะลุงแบบเปิดหน้าจอ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานที่ และ 3. พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแสดงของการแสดงหนังตะลุง เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่ผู้นำหนังที่เป็นลูกคู่ โดยรับแสดงหนังตะลุงเป็นรอบ รอบละ 60 นาที ราคา 5,990 บาท ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายได้ของผู้ประกอบการ พบว่า นายหนังตะลุงทั้ง 7 คน มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ทุกคน

คำสำคัญ: หนังตะลุง, วัฒนธรรม, วัดเจดีย์, วัดเจดีย์ไ้ไข่วัด

Abstract

The objectives of this research are 1. Study cultural service management of traditional and contemporary Nang Talung (shadow puppet show) of entrepreneurs in Nakhon Si Thammarat; 2. Develop cultural service management of traditional and contemporary Nang Talung of entrepreneurs in Nakhon Si Thammarat; and 3. Empower traditional and contemporary Nang

* Received March 26, 2023; Revised April 29, 2023; Accepted June 5, 2023

Talung entrepreneurs and increase community income by at least 10 percent. The research used a descriptive research style. from the study of qualitative data develop a performance style and analyzed quantitative data. The results showed that there are 2 formats of Nang Talung: traditional Nang Talung and contemporary Nang Talung. The development of cultural service management of traditional and contemporary Nang Talung focused on the improvement of the show procedures, elements, and management, which are; 1. The 10 show procedures are enhanced by adjusting the show time to 60 minutes to facilitate the service of “Nang Talung for Vow’s Redemption of Ai Khai at Wat Chedi.”; 2. People who use the vow’s redemption service for Ai Khai at Wat Chedi usually come at 08.00 – 17.30. The show cannot be performed on the white screen in the daytime, so the show is performed with the screen removed to adapt to the situational context.; and 3. Nang Talung management is improved to distribute income to the chorus actors by adjusting the show’s price and time to 5,990 Baht for a 60-minute show time. The researcher has analyzed the income of the entrepreneurs and found that the income of all 7 actors increased by at least 10 percent.

Keywords: Nang Talung, Shadow puppet, Wat Chedi, Wat Chedi Ai Khai

บทนำ

ศิลปะการแสดงหนังตะลุงเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีบทบาทสำคัญในสังคมชาวลำปางมาช้านานนับกว่า ศตวรรษ ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาในการถ่ายทอดหรือสืบทอดขนบนิยมในการแสดงหนังตะลุง (สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2548) ซึ่งคนที่จะเป็นนายหนังได้จะต้องมีคุณสมบัติโดดเด่นหลายประการ ได้แก่ ต้องเสียงดีแต่งกลอนดี มีปฏิภาณไหวพริบ มีความรอบรู้เรื่องราวต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง นายหนังจะต้องรู้เรื่องเมืองบาดาล เมืองมนุษย์ เมืองนรก และเมืองสวรรค์ ต้องรู้เรื่องทางโลก ทางธรรม กฎหมาย ภาษาศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและอื่น ๆ เนื่องจากนายหนังต้องสวมบทบาทให้กับตัวละครทุกตัวในแต่ละเรื่องซึ่งมีบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอแตกต่างกันไป โดยส่วนมากนายหนังตะลุงหลายคนจะสืบทอดการแสดงกันมาตามสายตระกูลคือมีพ่อหรือปู่เป็นนายหนัง การจะเป็นนายหนังได้นอกจากต้องมีคุณสมบัติที่โดดเด่น อีกทั้งยังต้องอาศัยการฝึกหัดเป็นเวลานานกับครูหนังจนมีการครอบมือหรือพิธีการยื่นรูปของนายหนังที่เป็นอาจารย์ให้กับศิษย์ยอมรับนายหนังคนนั้นเข้าเป็นศิษย์อย่างเป็นทางการ โดยมีนัยสำคัญว่าองค์ความรู้หรือการเป็นนายหนังตะลุงเป็นสิ่งสูงส่งของสูงส่งลึกซึ้งและเป็น การสร้างสิ่งที่เป็นสายใยสัมพันธ์ให้กับผู้ที่จะเป็นนายหนังตะลุงได้ตระหนักและยึดมั่นเป็นกำลังใจ กระบวนการดังกล่าวจึงเป็นพันธะสัญญาของผู้เป็นนายหนังและเป็นพลังภูมิปัญญาของหนังตะลุง อีกทั้งเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงให้อยู่รอดของศิลปะชนิดนี้ด้วย (ชวน เพชรแก้ว, 2543)

หนังตะลุงมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการกลมกล่อมเกลาทางสังคมสำหรับคนได้มาช้านาน ก่อนจะมีระบบการศึกษาประชาบาลและการละเล่นหรือความบันเทิงสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทแทนในยุคหลัง หนังตะลุงจึงต้องมีการปรับตัวครั้งสำคัญนับตั้งแต่มีความบันเทิงประเภทภาพยนตร์ ดนตรี ทีวี ฯลฯ เข้ามาแทน รวมทั้ง ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้วิถีชีวิตของคนได้เปลี่ยนไปทั้งในเรื่องวิถีการทำมาหากินและค่านิยมในการบริโภค จากสังคมเกษตรที่ทำนา ทำสวนและทำประมงเป็นอาชีพหลัก และนิยมดูหนังตะลุงเป็นความบันเทิงหลัก ๆ ของชีวิต ก็หันมานิยมความบันเทิงแบบใหม่ที่มีความฉาบฉวยมากขึ้น ชีวิตประจำวันมีความซับซ้อนมากขึ้นจนไม่เหมาะที่จะมาอดหลับอดนอนดูหนังตะลุงตั้งแต่หัวค่ำจนสว่างอย่างแต่ก่อน เป็นเหตุให้ปัจจุบัน

หนังตะลุงรุ่นใหม่พยายามปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ครองใจผู้ดูให้ได้เหมือนสมัยก่อน จึงต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ มากมายเพื่อแย่งชิงคนดูมาจากความบันเทิงสมัยใหม่ให้ได้ (จรรยา หยุทอง, 2559)

หนังตะลุงเป็นศิลปะการแสดงที่โดดเด่นและเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความนิยมในการดูหนังตะลุงและเป็นจังหวัดที่มีคณะหนังตะลุงอาศัยและทำการแสดงอยู่หนาแน่น หนังตะลุงในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะเฉพาะตัวขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์และความถนัดของนายหนังตะลุงแต่ละคณะ ทั้งในด้านการขับร้องบท การเจรจา รูปหนัง และธรรมเนียมในการเล่นนับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของหนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราช เช่นเดียวกับการแกะหนังตะลุง หรือการทำรูปหนังตะลุงเป็นงานหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงหนังตะลุงอันเป็นมรดกที่ชาวภาคใต้นิยมกันมาช้านานเป็นอย่างมาก จนถือได้ว่ารูปหนังจึงเป็นอุปกรณ์สำคัญในการแสดงหนังตะลุง และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอีกส่วนหนึ่งที่ เป็นเอกลักษณ์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช (อุดม หนูทอง, 2531) อีกทั้งหนังตะลุงยังสามารถพัฒนาในมิติด้านเศรษฐกิจที่นำมาสู่การสร้างรายได้ การประกอบอาชีพของคนในชุมชน บนฐานของการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ มีการให้ความสำคัญกับการศึกษาและพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งเพื่อยกระดับเศรษฐกิจของชุมชน และสำนึกรักท้องถิ่น โดยเฉพาะในยุคของการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่ถือว่าหนังตะลุงเป็นการแสดงพื้นบ้านที่ยังคงมีความสำคัญต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม บนฐานการพัฒนาและการจัดการบริการทางวัฒนธรรมหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของผู้ประกอบการหนังตะลุงควบคู่กับการรักษารากเหง้า การอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ของหนังตะลุงในรูปแบบทุนทางวัฒนธรรม (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2554)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า หนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นวัฒนธรรมทางด้านศิลปะการแสดงที่มีความสำคัญควรค่าแก่การอนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาและเผยแพร่ แต่ในปัจจุบันได้มีการปรับตัวของหนังตะลุงเป็นอย่างมากเพื่อให้ดึงดูดผู้ชมจากสื่อบันเทิงยุคใหม่ที่พัฒนาขึ้นตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงศึกษาการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย ของผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อส่งเสริมการแสดงหนังตะลุงสู่การพัฒนาอาชีพและการสร้างรายได้เพิ่ม และเพื่อได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการแสดงหนังตะลุงที่จะเป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย ของผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย ของผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อสร้างผู้ประกอบการการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย สู่การยกระดับรายได้ชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย สู่การยกระดับผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา โดยศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการแสดง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณหลังจากการดำเนินการวิจัย ซึ่งมีกระบวนการและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล เอกสารหลักฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจากข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลอ้างอิงอื่นๆ

2. นำข้อมูลที่ศึกษามาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม และรูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย
3. นำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง(Documentary) และข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) โดยแยกตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบการเขียนรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มประชากรที่ให้ข้อมูลหลักในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยนายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและนายหนังตะลุงยุคร่วมสมัยจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยนายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและนายหนังตะลุงยุคร่วมสมัย สำหรับให้ข้อมูลการจัดการบริการทางวัฒนธรรม จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน
2. ผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยนายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและนายหนังตะลุงยุคร่วมสมัย สำหรับพัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรม จำนวนไม่น้อยกว่า 7 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการตอบแบบสอบถามทั่วไปและแบบสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม คือ แบบสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

1. แบบสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูล หรือเป็นการเก็บข้อมูลแบบสนทนา จากผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย
2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อหาคำตอบตามจุดมุ่งหมาย โดยแยกประเด็นสัมภาษณ์ออกเป็นข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ คำถามเกี่ยวกับรายละเอียดหนังตะลุง การแสดงหนังตะลุง การจัดการบริการทางวัฒนธรรม เป็นต้น
3. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามวิจัยสัมภาษณ์ข้อมูล กว้าง ๆ เจาะลึก แต่เป็นประเด็นคำถามไม่ตายตัว เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงและการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย พอสังเขป

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย

1. รูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย
2. แบบวัดความพึงพอใจการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยของนายหนังตะลุงและผู้ชมการแสดงหนังตะลุง

ขั้นตอนการดำเนินโครงการวิจัย

ผู้วิจัยได้มีการประชุมชี้แจงการวางแผนการทำงานและกรอบเวลา การติดตามงาน การส่งงาน และการนัดหมายการลงพื้นที่ และมีขั้นตอนการดำเนินโครงการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลรูปแบบการแสดงหนังตะลุงของนายหนัง จ.นครศรีธรรมราช

- 1.1 ข้อมูลทุติยภูมิโดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิชาการและงานวิจัย
- 1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มจากผู้นำชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/ตัวแทนนายห้างตะลุง สถานประกอบการเกี่ยวกับหนังตะลุง/ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ตัวแทนหน่วยงานด้านวัฒนธรรม
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์การแสดงหนังตะลุง ของนายห้างตะลุงยุคดั้งเดิมและนายห้างตะลุงยุคร่วมสมัย
 - 2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิชาการและงานวิจัย
 - 2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มผู้นำชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/ตัวแทนนายห้างตะลุง
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล
4. พัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย
5. นำรูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย ที่ได้พัฒนาแล้วไปใช้กับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้
6. วิเคราะห์ข้อมูลการยกระดับรายได้ของผู้ประกอบการการแสดงหนังตะลุง
7. การจัดทำและเผยแพร่รายงานการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องตามขอบข่ายที่กำหนด เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ บทความวิชาการ และอินเทอร์เน็ต
2. ข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ประกอบด้วย การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์และการสังเกต ดังนี้
 - 2.1 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูล หรือเป็นการเก็บข้อมูลแบบสนทนา จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย
 - 2.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
 - 2.2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์โดยแยกประเด็นสัมภาษณ์ออกเป็นข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ คำถามเกี่ยวกับรายละเอียดหนังตะลุง การแสดงหนังตะลุง การจัดการบริการวัฒนธรรม เป็นต้น
 - 2.2.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามวิจัย สัมภาษณ์ข้อมูลกว้าง ๆ เจาะลึก แต่เป็นประเด็นคำถามไม่ตายตัว เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงและการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย พอสังเขป
 - 2.3 ข้อมูลจากการสังเกต
 - 2.3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยสังเกต ซักถามข้อมูลที่ยังสงสัย และจดบันทึกอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยหนังตะลุงของจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - 2.3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Overactive) เป็นการสังเกตสภาพทั่วไปของการแสดงหนังตะลุง

3. นำข้อมูลที่ได้ทั้งมาวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย

4. นำรูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยที่ได้พัฒนาแล้วไปใช้กับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้

5. ทำการวัดและประเมินความพึงพอใจการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย ของนายหนังตะลุงและผู้ชมการสดงหนังตะลุง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบการเขียนรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) โดยเริ่มจากการเตรียมเนื้อหาให้ครบตามวัตถุประสงค์ ที่เกี่ยวข้องกับ การแสดงและการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วม แล้วจึงลงมือเขียนโดยเน้น เนื้อหาที่ความถูกต้อง รัดกุม ชัดเจน มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน พร้อมนำเสนอตาราง และภาพประกอบใน บางช่วงบางตอน

ผลการวิจัย

การจัดการบริการทางวัฒนธรรมการสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยสู่การยกระดับ ผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary) และเก็บข้อมูล ภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และจำแนกข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุค ร่วมสมัย ของผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาภูมิปัญญาศิลปะการแสดงหนังตะลุงและการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการสดงหนัง ตะลุง จากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการ พบว่า ในจังหวัดนครศรีธรรมราชสามารถแบ่ง รูปแบบการสดงหนังตะลุงออกเป็น 2 ยุค ได้แก่ หนังตะลุงยุคดั้งเดิมและหนังตะลุงยุคร่วมสมัย

1. หนังตะลุงยุคดั้งเดิม มีรูปแบบการบริหารจัดการและองค์ประกอบของการสดง ดังนี้

1.1 โรงหนังตะลุง โรงหนังยุคดั้งเดิมนิยมเล่นบนพื้นดิน ในที่สถานเตียนโล่งตามวัดต่าง ๆ ใน หมู่บ้านมักมีโรงหนังตะลุงแบบถาวร ส่วนเจ้าภาพจะมีหน้าที่ปลุกโรงหนังไว้ให้นายหนังตะลุงตามสถานที่ที่ใช้ในการ แสดง

1.2 เครื่องดนตรีหนังตะลุง การสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมเน้นเครื่องตีกำกับจังหวะ คือ ทับ โหม่ง กลอง กรับและฉิ่ง โดยมีปี่เป็นตัวเสริมจังหวะและช่วยเดิน ทำนอง ลีลาดนตรีหนังตะลุงแข็งกร้าว ฉะฉาน เร้าใจ มากกว่าอ่อนหวาน

1.3 คณะหนังตะลุง แต่เดิมในสมัยอดีตคณะหนังตะลุงมีประมาณ 9 - 12 คน เนื่องจากจะมีคนตี ทับ 2 คน และมีหมอทางไสยศาสตร์ประจำโรงอีก 1 คน ซึ่งเรียกว่า หมอทาบโรง แต่ในภายหลังการสดงไม่ได้มี หมอทางไสยศาสตร์ประจำโรงแล้ว และลูกคู่ที่ตีทับใช้เพียง 1 คนเท่านั้น

1.4 นายหนังตะลุง นายหนังตะลุงยุคร่วมสมัยเป็นนายหนังที่มีการเล่นหนังตะลุงแนวอนุรักษ์นิยม แบบโบราณ นิยมขับกลอนเป็นสำคัญเหมาะสมกับเรื่องราว การสดงไม่หยาบโหล่น เน้นการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และคติสอนใจ (จำเนียร คำหวาน, 2564)

1.5 ลูกคู่หนังตะลุง ในสมัยอดีตการหาลูกคู่หนังหนังจะเป็นผู้หาลูกคู่เอง โดยติดต่อเป็นการ ส่วนตัว ไม่ผ่านคนกลาง

1.6 เรื่องที่ใช้แสดง นายหนังยุคดั้งเดิมมักนิยมใช้เรื่องรามเกียรติ์และวรรณกรรมท้องถิ่นในการแสดง

1.7 รูปหนังตะลุง การแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมรูปหนังตะลุงที่ใช้เป็นรูปหนังตะลุงตามเนื้อเรื่องของรามเกียรติ์และวรรณกรรมท้องถิ่น เช่น เทวดา เจ้าเมือง เป็นต้น

1.8 โอกาสที่แสดง หนังตะลุงยุคดั้งเดิมจะเล่นในงานมงคล งานสนุกทั่วไป และเล่นเพื่อประกอบพิธีกรรมสำหรับแก้บน แก้กรรม

1.9 ขั้นตอนการแสดงหนังตะลุง ในการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม มีขั้นตอนในการแสดงทั้งหมด 10 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ตั้งเครื่องเบิกโรง และโหมโรง 2) ออกรูปฤๅษี 3) ออกรูปลิงขาวลิงดำ 4) ออกรูปพระอิศวร 5) ออกรูปพรายหน้าบหรือออกรูปภาค 6) ออกรูปบอกเรื่อง 7) ขับบทเกี่ยวจ้อ 8) ตั้งเมือง 9) ขับกลอนอวยพร 10) โหมโรงลา

2. หนังตะลุงยุคร่วมสมัย มีรูปแบบการบริหารจัดการและองค์ประกอบของการแสดง ดังนี้

2.1 โรงหนังตะลุง ในปัจจุบันโรงหนังตะลุงจะเป็นการเช่าเหมาโรงสำเร็จรูปที่มาพร้อมกับลูกคู่และเครื่องดนตรี ขนาดของโรงหนังก็เปลี่ยนไปจากสมัยก่อนโดยมีขนาดใหญ่กว่า ตัวโครงสร้างโรงหนังในปัจจุบันนิยมใช้เหล็กเป็นตัวโครงสร้างและมีแผ่นไม้กระดานปูเป็นพื้นเวที (เพ็ญเพชร ภักดี, 2564)

2.2 เครื่องดนตรีหนังตะลุง เนื่องจากการแสดงหนังตะลุงของนายหนังยุคร่วมสมัยมีการบรรเลงและขับร้องเพลงไทยลูกทุ่งและเพลงไทยสากล ทำให้มีการนำเครื่องดนตรีสากล เช่น กลองชุดออร์แกนหรือคีย์บอร์ด กีตาร์ เบส ซอ อู้อู ฯลฯ มาร่วมบรรเลงด้วย

2.3 คณะหนังตะลุง คณะหนังตะลุงที่มีการเล่นแบบร่วมสมัยจะมีลูกคู่ที่บรรเลงเครื่องดนตรีมากกว่า 8 - 10 คน เนื่องจากมีการใช้เครื่องดนตรีสากลเข้ามาร่วมบรรเลง ทำให้มีจำนวนเครื่องดนตรีที่เพิ่มมากขึ้นจึงเป็นเหตุให้ต้องมีลูกคู่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

2.4 นายหนังตะลุง นายหนังตะลุงยุคร่วมสมัยคือผู้ที่แสดงหนังตะลุง โดยเน้นการแสดงหนังตะลุงผสมผสานกับสื่อความบันเทิงสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน อินเทอร์เน็ต หรือโซเชียลมีเดีย ดิจิตอลต่าง ๆ รวมทั้งการนำเสนอรูปแบบการแสดงแบบใหม่ๆที่มีการผสมผสานกับศิลปะการแสดงอื่น ๆ

2.5 ลูกคู่หนังตะลุง ในยุคปัจจุบันนายหนังตะลุงร่วมสมัยจะมีนายหน้าในการจัดหาลูกคู่ พร้อมเครื่องดนตรี เครื่องเสียง และโรงหนังตะลุง โดยมีการจ่ายงบประมาณเป็นแบบเหมารวม

2.6 เรื่องที่ใช้แสดง นายหนังยุคร่วมสมัยยังมีการใช้เรื่องรามเกียรติ์และวรรณกรรมท้องถิ่นในการแสดง แต่จะมีการสอดแทรกสถานการณ์หรือเรื่องราวที่เป็นประเด็นสังคมในการแสดงด้วย รวมถึงในบางครั้งนายหนังจะเป็นผู้แต่งเรื่องราวขึ้นมาใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่จะแสดงในงานนั้น ๆ

2.7 รูปหนังตะลุง การแสดงหนังตะลุงยุคร่วมสมัยนั้นรูปหนังที่ใช้ นอกจากรูปหนังตามเนื้อเรื่องของรามเกียรติ์ และวรรณกรรมท้องถิ่น ยังมีรูปคน รูปนักการเมือง รูปอาชีพ รูปการแต่งกายตามยุคสมัย เช่น สายเดี่ยว เกาะอก รองเท้าส้นสูง เป็นต้น

2.8 โอกาสที่แสดง นอกจากจะเล่นในงานมงคล งานสนุกทั่วไป และเล่นเพื่อประกอบพิธีกรรมสำหรับแก้บน แก้กรรมแล้ว ยังมีการเล่นเพื่อเป็นการสาธิตในโอกาสการบรรยายต่าง ๆ เช่น งานวิชาการ งานสัมมนา หรืองานประเพณีอีกด้วย (อติวัฒน์ ทรงศรีวิไล, 2564)

2.9 ขั้นตอนการแสดงหนังตะลุง การแสดงหนังตะลุงของนายหนังยุคร่วมสมัยจะมีขั้นตอนในการแสดงหนังตะลุงน้อยกว่าการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม โดยจะมีการตัดช่วงการแสดงออกรูปลิงขาวลิงดำและช่วงขับบทเกี่ยวจ้อ เนื่องจากการแสดงออกรูปลิงขาวลิงดำนายหนังไม่นิยมเล่นและหานายหนังที่สามารถเล่นได้ น้อยลง (พัชรพล ไชยศรี, 2564)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิม และยุคร่วมสมัย ของผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช

การพัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย โดยพัฒนากระบวนการขั้นตอนในการแสดง องค์ประกอบของการแสดง และรูปแบบการบริหารจัดการแสดง พบว่า

1. การพัฒนากระบวนการขั้นตอนในการแสดงหนังตะลุง ได้ยึดขั้นตอนการแสดงแบบดั้งเดิม 10 ขั้นตอน แต่ได้มีการปรับกระบวนการนำเสนอโดยปรับเวลาและสัดส่วนในการนำเสนอให้เหลือเพียง 60 นาที เพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบการรับงานบริการรับแสดง "หนังตะลุงแก่นบ้านไอ้ไข่วัดเจดีย์" โดยแบ่งช่วงเวลาในการแสดงออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

1.1 พิธีกรรม (ร้อยละ 20 ของเวลาในการแสดง) มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ตั้งเครื่องเบิกโรง และ โหมโรง 2) ออกรูปฤๅษี 3) ออกรูปพระอิศวร 4) ออกรูปลิงขาวลิงดำ และ 5) ออกรูปปรายหน้าบาทหรือออกรูปภาค มีระยะเวลาในการแสดงโดยประมาณ 12 นาที

1.2 การแสดง(ร้อยละ 70 ของเวลาในการแสดง) มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ออกรูปบอกเรื่อง 2) ขับบทเกี่ยวจ้อ และ 3) ตั้งเมือง มีระยะเวลาในการแสดงโดยประมาณ 42 นาที

1.3 ลา(ร้อยละ 10 ของเวลาในการแสดง) มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขับกลอนอวยพร และ 2) โหมโรงลา มีระยะเวลาในการแสดงโดยประมาณ 6 นาที

2. การพัฒนาองค์ประกอบของการแสดงหนังตะลุง เนื่องจากบริบทพื้นที่ในการทำวิจัยเป็นพื้นที่วัดเจดีย์ ไอ้ไข่ผู้คนที่มาแก่นบ้านที่วัดเจดีย์ไอ้ไข่จะนิยมแก่นบ้านในช่วงกลางวันของทุกวัน เวลา 08.00 - 17.30 น. ทำให้การแสดงหนังตะลุงไม่สามารถเล่นงาบนผ้าขาวได้ จึงได้มีการจัดแสดงหนังตะลุงแบบเปิดหน้าจ้อ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานที่ และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมการแสดงที่ต้องการชมการแสดงหนังตะลุงจากทางด้านหลังเวทีเพื่อให้เห็นลีลาของนายหนังที่ทำการเชิดหนังตะลุง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเวทีโดยยกระดับเวทีในส่วนของนายหนังขึ้นมาจากพื้นปกติ 30 เซนติเมตร และไม่มีหน้าจ้อหนังตะลุง มีเพียงฉากทั้ง 4 ด้านเท่านั้น

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการบริการจัดการแสดงของการแสดงหนังตะลุง ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการจัดการแสดงของการแสดงหนังตะลุง เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่นายหนังที่เป็นลูกคู่ โดยมีการรับแสดงหนังตะลุงเป็นรอบ รอบละ 60 นาที ราคา 5,990 บาท ซึ่งมีสัดส่วนในการแบ่งรายได้ ดังนี้

1. ค่าตอบแทนนายหนัง	รอบละ	1,000 บาท
2. ค่าตอบแทนลูกคู่	รอบละ	500 บาท
3. ปัจจัยสนับสนุนสถานที่	รอบละ	599 บาท (10% ของรายรับ)
4. ค่าเดินทาง	รอบละ	300 บาท (5% ของรายรับ)
5. งบสำรองจ่าย	รอบละ	1,091 บาท

ในการแสดงจะใช้รูปแบบการวนนายหนังทั้ง 7 คน ให้ขึ้นมาเป็นนายหนังรอบละ 1 คนส่วนนายหนังที่เหลือจะทำการแสดงในตำแหน่งลูกคู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อสร้างผู้ประกอบการการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย สู่การยกระดับรายได้ชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย และได้นำรูปแบบดังกล่าวไปทดลองใช้ พบว่า ในโครงการนี้สามารถสร้างผู้ประกอบการหนังตะลุงเพิ่มขึ้น จำนวน 7 ราย โดยมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ทุกคน ดังนี้

1. หนึ่งใจม ธนวัฒน์ มีรายได้จากการรับงานแสดงหนังตะลุงแบบใหม่ ในปี 2565 มากกว่า รายได้จากการรับงานแสดงหนังตะลุงแบบเดิม ในปี 2562 เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 480.00

2. หนังสือน้อย ศ.ระฆังทอง มีรายได้จากการรับงานแสดงหนังตะลุงแบบใหม่ ในปี 2565 มากกว่า รายได้จาก การรับงานแสดงหนังตะลุงแบบเดิม ในปี 2562 เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 320.00
3. หนังสือยอดทอง อ้ายลูกหมี่ มีรายได้จากการรับงานแสดงหนังตะลุงแบบใหม่ ในปี 2565 มากกว่า รายได้จาก การรับงานแสดงหนังตะลุงแบบเดิม ในปี 2562 เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 266.67
4. หนังสือโปรทศ ศ.จำเนียร มีรายได้จากการรับงานแสดงหนังตะลุงแบบใหม่ ในปี 2565 มากกว่า รายได้จาก การรับงานแสดงหนังตะลุงแบบเดิม ในปี 2562 เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 120.00
5. หนังสืออภิรักษ์ ศ.เอียนน้อย มีรายได้จากการรับงานแสดงหนังตะลุงแบบใหม่ ในปี 2565 มากกว่า รายได้จาก การรับงานแสดงหนังตะลุงแบบเดิม ในปี 2562 เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 24.00
6. หนังสือมน้อย เอกศิลป์ มีรายได้จากการรับงานแสดงหนังตะลุงแบบใหม่ ในปี 2565 มากกว่า รายได้จาก การรับงานแสดงหนังตะลุงแบบเดิม ในปี 2562 เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 16.00
7. หนังสือคุณากร นครศรีฯ มีรายได้จากการรับงานแสดงหนังตะลุงแบบใหม่ ในปี 2565 มากกว่า รายได้จาก การรับงานแสดงหนังตะลุงแบบเดิม ในปี 2562 เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 12.50

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยสู่การยกระดับผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลการการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย ของผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาภูมิปัญญาศิลปะการแสดงหนังตะลุงและการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุง จากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการพบว่าในจังหวัดนครศรีธรรมราชสามารถแบ่งรูปแบบการแสดงหนังตะลุงออกเป็น 2 ยุค ได้แก่ หนังตะลุงยุคดั้งเดิม และหนังตะลุงยุคร่วมสมัย

- 1.1 หนังตะลุงยุคดั้งเดิม นายหนังตะลุงยุคดั้งเดิมจะมีการเล่นหนังตะลุงแนวอนุรักษ์นิยมแบบโบราณ นิยมขับกลอนเป็นสำคัญเหมาะสมกับเรื่องราว การแสดงไม่หยาบโหล่น เน้นการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ธรรมะและคติสอนใจควบคู่ไปกับความบันเทิง เน้นกระบวนการแสดงแบบโบราณ เป็นหนังตะลุงที่มีการเล่นหนังตะลุงเพียงอย่างเดียว เน้นเรื่องขับกลอนเป็นสำคัญ บทเจรจาไม่น้อยมาก ไม่นำความบันเทิงสมัยใหม่เข้ามาเล่น เครื่องดนตรีมีการใช้เพียงเครื่องดนตรีเครื่องห้า ได้แก่ ทับ กลอง โหม่ง ฉิ่ง และปี่ เนื้อหาที่เล่นเน้นการสอนธรรมะให้กับผู้ชม รูปแบบการเชิดหนังในยุคดั้งเดิมนายหนังตะลุงส่วนมากจะมีการเชิดหนังที่ละตัว ลีลาการพูดของตัวละครค่อนข้างยืดยาว (หนังตะลุง, 2544)

- 1.2 หนังตะลุงยุคร่วมสมัย เป็นหนังตะลุงที่มีการเล่นหนังตะลุงผสมผสานกับสื่อความบันเทิงสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต หรือโซเชียลมีเดีย ดิจิตอลต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งการนำบทเพลงสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการแสดง มีการใช้ภาษาที่หลากหลายและมีการใช้ศัพท์แสลงของวัยรุ่นยุคใหม่ มีการใช้บทกลอนแบบหยาบคายและไม่หยาบคายผสมกัน และไม่เน้นกระบวนการแสดงแบบโบราณมากนัก มีการนำเอาดนตรีแบบผสมผสานเข้ามาใช้ในการแสดง ได้แก่ ซออู้ ซอด้วง คีย์บอร์ด กีตาร์ กลองชุด ไวโอลิน ชลู่ เบส แซกโซโฟน มาบรรเลงร่วมกับ ทับ กลอง โหม่ง ฉิ่ง ปี่ เพื่อเป็นการสร้างจุดขายให้เข้ากับผู้ชมตามยุคสมัย เนื้อหาที่ใช้แสดงจะมีการสอดแทรกสถานการณ์ปัจจุบัน ข่าวสารที่กำลังเป็นประเด็น เช่น การเมือง โรคระบาด ความรักของหนุ่มสาว หรือประเด็นที่เป็นที่นิยมตามกระแสโซเชียล ตัวละครของนายหนังยุคร่วมสมัยจะพูดพร้อมกันและพูดเร็วคล้ายบทพูดในภาพยนตร์และการสนทนาของคนจริง ๆ มีการทำรูปตัวหนังตามตัวละครตามยุคสมัยในปัจจุบัน (หนังตะลุง, 2544)

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย ของผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการพัฒนาารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย ของผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การพัฒนากระบวนการขั้นตอนในการแสดงหนังตะลุง ได้แบ่งช่วงเวลาในการแสดงออกเป็น 3 ช่วง โดยยึดขั้นตอนการแสดงแบบดั้งเดิม 10 ขั้นตอน ภายในระยะเวลา 60 นาที และปรับเวลาในการทำการแสดงเป็นเวลากลางวัน 08.00 - 17.30 น. เนื่องจากบริบทพื้นที่ในการทำวิจัยเป็นพื้นที่วัดเจดีย์ไฉ่ไช้ผู้คนที่มาแก้บนที่วัดเจดีย์ไฉ่ไช้จะนิยมแก้บนในช่วงกลางวันของทุกวัน จึงได้มีการจัดแสดงหนังตะลุงแบบเปิดหน้าจอ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานที่และการแสดงในช่วงกลางวัน ซึ่งการแสดงจะใช้รูปแบบการวนนายหนังทั้ง 7 คน ให้ขึ้นมาเป็นนายหนังรอบละ 1 คน ส่วนนายหนังที่เหลือจะทำการแสดงในตำแหน่งลูกคู่ โดยคิดราคาการแสดงหนังตะลุงรอบละ 5,990 บาท

3. เพื่อสร้างผู้ประกอบการการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย สู่การยกระดับรายได้ชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ในการพัฒนารูปแบบการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัย และได้นำรูปแบบดังกล่าวไปทดลองใช้ พบว่า ในโครงการนี้สามารถสร้างผู้ประกอบการหนังตะลุงเพิ่มขึ้นจำนวน 7 ราย ได้แก่ 1) นายคุณากร ประมุข (หนังคุณากร นครศรีฯ) 2) นายธนวัฒน์ ทรงศรีวิไล (หนังจอมธนวัฒน์) 3) นายอดิวัฒน์ ทรงศรีวิไล (หนังไพบรท์ ศ.จำเนียร) 4) นายพัชรพล ไชยศรี (หนังบุญน้อย เอกศิลป์) 5) นายณัฐพล บัวจันทร์ (หนังโอมน้อย ศ.ระฆังทอง) 6) นายอภิรักษ์ รอดประดิษฐ์ (หนังอภิรักษ์ ศ.เอียดน้อย) 7) นายณัฐพงศ์ ชุมพงศ์ (หนังยอดทอง อ้ายลูกหมี่) ซึ่งทุกคนมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 จากการเข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการจัดการบริการทางวัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงยุคดั้งเดิมและยุคร่วมสมัยสู่การยกระดับผู้ประกอบการหนังตะลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้เกิดผลกระทบจากการผสมผสานความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนรวมถึงชุมชนในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ชุมชนทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยอาศัยทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นทุนเดิมของชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราชมีศิลปะการแสดงหนังตะลุงซึ่งเป็นภูมิปัญญา ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและแฝงไว้ซึ่งจิตวิญญาณของชุมชนท้องถิ่น โดยนำข้อมูลผ่านการเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ มาสู่การวิเคราะห์ พัฒนาซึ่งนำไปสู่การต่อยอดส่งเสริมผู้ประกอบการ การวัฒนธรรม และเพิ่มมูลค่าการบริการทางวัฒนธรรม สู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนักกรักท้องถิ่นทั้งในรูปแบบงานวิจัยและการบริการวิชาการ รวมไปถึงการ บูรณาการการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศิลปะและวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไป ทั้งนี้ในการวิจัยได้มีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) เนื่องจากการแสดงหนังตะลุง มีความเชื่อ จารีต และวัฒนธรรมในการแสดงหนังตะลุงที่ยึดถือกันมาอย่างยาวนาน ทำให้การพัฒนารูปแบบการแสดงในเชิงศิลปะการแสดงสร้างสรรค์อาจทำได้ค่อนข้างยาก จึงได้มีการพัฒนาและปรับรูปแบบการแสดงภายนอกให้มีเหมาะสมและตรงตามความต้องการของนายหนังและผู้ 2) เนื่องจากการพัฒนารูปแบบการแสดงหนังตะลุงแบบใหม่จำเป็นต้องมีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากเป็นการแสดงที่ต้องรวมนายหนังทั้ง 7 คนไว้ด้วย แต่เนื่องจากนายหนังติดภารกิจหลายประการ เช่น รับงานแสดง มีการเรียนในช่วงนั้น และมีกิจกรรมอื่น ๆ จึงทำให้จัดกิจกรรมอบรมได้น้อยครั้ง และมีบางกิจกรรมที่จำเป็นต้องจัดอบรมออนไลน์ทำให้สามารถควบคุมสถานการณ์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้ยาก 3) การจากสถานที่วิจัย คือ วัดเจดีย์ไฉ่ไช้ มีกระบวนการในการจัดการที่เป็นระเบียบ ในการดำเนิน งานแต่ละขั้นตอนจึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา หยุทอง. (2559). การปรับตัวของหนังตะลุง ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง. RUSAMILAE JOURNAL, 37(3), 42-52.
- จำเนียร คำหวาน. (28 กรกฎาคม 2564). การแสดงหนังตะลุง. (ญาติ จุลเสวก, ผู้สัมภาษณ์)
- ชวน เพชรแก้ว. (2543). หนังตะลุงในประเทศไทย. สุราษฎร์ธานี: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- พัชรพล ไชยศรี. (28 กรกฎาคม 2564). รูปแบบการแสดงหนังตะลุงร่วมสมัย. (ญาติ จุลเสวก, ผู้สัมภาษณ์)
- เพ็ญเพชร ภัคดี. (28 กรกฎาคม 2564). รูปแบบการแสดงหนังตะลุงร่วมสมัย. (ญาติ จุลเสวก, ผู้สัมภาษณ์)
- สุวิงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2548). “ภูมิปัญญาภาคใต้”, ใน ทางสายวัฒนธรรม. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา.
- หนังตะลุง. (2544). อัจฉริยะลักษณะการเล่นแห่งเมืองใต้. กรุงเทพมหานคร: อีสัน เพลส.
- อติวัฒน์ ทรงศรีวิไล. (28 กรกฎาคม 2564). รูปแบบการแสดงหนังตะลุงร่วมสมัย. (ญาติ จุลเสวก, ผู้สัมภาษณ์)
- อุดม หนูทอง. (2531). ดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.